

OLYCKLIG FÖRSENING AV IT-STOMNÄT

Det är mycket olyckligt att utbyggnaden av IT-stomnätet har blivit så försenad, eftersom det är en viktig komponent i kommunernas totala plan för utbyggnaden av infrastruktur.

Det skriver Glesbygdsvverket i sitt yttrande över utredningen "IT-stomnät till vissa kommuner". Utredningen har haft i uppdrag att hitta vägar att ansluta de kommuner som inte har blivit anslutna när Svenska Kraftnät på regeringens uppdrag bygger ett nationellt stomnät.

Utredningen föreslår att den tid det ska få ta att bygga färdigt stomnätet ska förlängas med två år till slutet av 2004. Det tillstyrker inte Glesbygdsvverket, som i stället menar att nätet måste vara färdigt i slutet av 2003.

Glesbygdsvverket påpekar också i sitt yttrande att verket under lång tid har förordat att staten tar ett helhetsansvar för utbyggnaden av infrastrukturen. Den utveckling som nu lett fram till att Svenska Kraftnät inte ansett sig kunna fullfölja sitt uppdrag visar att farhågorna varit riktiga, menar verket.

Landsbygden
osynlig i valet

sidan 4

NU STARTAR ÖVERSYN AV GLESBYGDSVERKET

Det blir Erik Westholm som genomför den översyn av Glesbygdsvverkets roll och uppdrag som regeringen har beslutat om.

I samband med att den nya regionala utvecklingspolitiken antogs av riksdagen förra året såg regeringen och riksdagen behovet av en översyn av Glesbygdsvverkets roll, och nu har den alltså kommit igång.

"Översynen syftar främst till att säkerställa att Glesbygdsvverkets verksamhet också inom ramen för den nya politiken bidrar till att politikens mål uppnås" skriver regeringen i ett pressmeddelande.

GLAD ÖVER UPPDRAGET

Erik Westholm är docent i kulturgeografi och arbetar på Institutet för framtidsstudier, där han senast var tillförordnad VD. Från 1994 till 2001 var han forskningsledare vid Dalarnas forskningsråd. Han är också ledamot av Glesbygdsvverkets Vetenskapliga råd.

– Jag är förtjust över att ha fått det här uppdraget, säger Erik Westholm. Det är en utmaning att formulera uppgiften för ett modernt glesbygdsvverk när land och stad blir allt tätare sammanbundna.

Erik Westholm ser redan nu flera frågor att ställa sig i översynen:

- Vad är det som gör landsbygden till en distinkt kategori som kan ligga till grund för en särskild myndighet?
- Hur ska gles- och landsbygdspolitikerna samspela med den nya regionala utvecklingspolitiken?

Erik Westholm (t v) har fått regeringens uppdrag att göra en översyn av Glesbygdsvverkets roll och uppdrag. Jan Amcoff kommer att hjälpa honom med utredningen. Glesbygdsvverkets generaldirektör Pia Enochsson är glad att översynen nu har kommit igång.

- Hur påverkar hanteringen av landsbygden i politik och planering det framtida bosättningsmönstret och framtidens natur- och kulturlandskap?

VÄLKOMMEN ÖVERSYN

Glesbygdsvverkets generaldirektör Pia Enochsson är glad över att översynen av verket nu har kommit igång.

– Det är viktigt för oss att få veta hur vi inom den nya regionala utvecklingspolitiken på bästa sätt kan stödja en positiv utveckling i landsbygd, glesbygd och skärgårdar, säger Pia Enochsson.

Även kulturgeografen Jan Amcoff kommer att arbeta med översynen, som ska vara klar senast 28 februari 2003.

FOTO: LENNART JONASSON

SNABB HJÄLP MED FAKTA OM LANDSBYGDER

Vad räknas egentligen som glesbygd? Hur många bor på landsbygden i mitt län? Hur många butiker finns det i landet?

Det här är frågor som får svar i den ”fick-fakta” som Glesbygdsverket har producerat och som distribuerades bland annat till politiker och nyhetsredaktioner i samband med valrörelsen.

LAGOM TILL VALRÖRELSEN

Att den kom just till valrörelsen är ingen slump:

– Vi ville undvika att regionalpolitiken skulle få lysa med sin frånvaro i ännu ett politiskt val. Genom att presentera fakta om utvecklingen i gles- och landsbygder vill vi påminna om livsvillkoren för de dryga två miljoner invånare, därav många väljare, som bor i dessa bygder, säger Pia Enochsson, generaldirektör.

Andra fakta som presenteras i den fickstora broschyren:

- 1999 och 2000 var det 380 000 som flyttade till gles- och landsbygder och 390 000 som flyttade därifrån.
- Nästan 60 procent av högskolestudenter från gles- och landsbygdskommuner flyttar tillbaka till hemlandet efter examen.
- De regionala skillnaderna i antal förvärvsarbetsökade under 1990-talet.
- Näringsgrenen företagstjänster har ökat med över 20 procent i skogslänen, trots att tjänstesektorn totalt sett minskat i dessa områden.

FOTO: MIKAEL SVENSSON/NORRLANDIA

– Från Pajala tar det 18 timmar med buss och tåg till Stockholm, men bara fyra timmar med flyg.

BESTÄLL EGEN!

Faktabroschyren kan beställas eller laddas hem från Glesbygdsverkets webbplats www.glesbygdsverket.se eller beställas på telefon 063-57 67 00.

FOTO: ANNIKA LIDGREN

Under besöket på Öland träffade Glesbygdsverkets generaldirektör Pia Enochsson bland andra kommunchef Lars Frick, näringslivschef Anders Nyholm och kommunalrådet Lillebill Grähs, Borgholms kommun.

Besök i kommuner ger näring åt arbetet

– Det är viktigt för oss att alltid stå med ena benet hos kommunerna och länsstyrelserna så att vi vet att det är rätt frågor vi arbetar med och att vi drar rätt slutsatser.

Det säger Glesbygdsverkets generaldirektör Pia Enochsson när hon kommer tillbaka efter ytterligare ett av sina kommunbesök. Under sina snart fyra år som generaldirektör har hon hunnit besöka nästan hälften av landets kommuner.

De senaste besöken gick till Sotenäs och

Tanum i Bohuslän samt till Mörbylånga och Borgholm på Öland. Dessförinnan var det Bräcke i Jämtland som fick besök. Även Orsa, Gotland, Hultsfred och Vimmerby har stått som värdar under sommaren och våren.

VÄRDEFULLA KUNSKAPER

– Besöken ger oss oerhört värdefulla kunskaper om hur det ser ut i kommunerna och länen, säger Pia Enochsson. Vi får veta vilka problem man brottas med och vilka möj-

ligheter som finns. Vi på Glesbygdsverket får tillfälle att fördjupa våra kunskaper och kontrollera om vi drar rätt slutsatser.

Vilka aktuella frågor är det då kommunerna väljer att lyfta fram vid besöken? Pia Enochsson nämner tre exempel:

- Finansieringen av bostadsbyggande på landsbygden är ett problem. Banker och kreditinstitut beviljar inte lån för den som vill bygga på landet.
- Strandskyddet måste bli mer flexibelt. Det är inte nödvändigt att ha samma stränga regler som i Stockholms skärgård över hela landet.
- De avkastningskrav som de statliga bolagen har gör att gles- och landsbygder blir utan service. Det gäller exempelvis Svenska Spel, Apoteket och Telia.

NEGATIV BILD FELAKTIG

– Många är också missnöjda med den negativa bild som riksmidia ger av landets kommuner, säger Pia Enochsson. Visst finns det problem, men det finns inte fog för den ensidigt negativa bilden. Mycket av det positiva som händer runt om i landet lyfts aldrig fram. Det blir osynligt på nationell nivå.

FOTO: BIRGITTA RHODIN

Solen sken över Skärgårdsforums möte i Luleå skärgård, och därför kunde vissa diskussioner föras utomhus. Här är det Maria Hellsten från Fiskeriverket som berättar om aktuella frågor.

SKÄRGÅRDSFORUM MÖTTES I SOLIG LULEÅSKÄRGÅRD

I slutet av maj träffades Skärgårdsforum på Hindersön i Luleå skärgård för att diskutera aktuella frågor som strandskydd, boendevillkor, kommunikationer och Glesbygdsverkets faktaunderlag för skärgården.

Skärgårdsforum är Glesbygdsverkets referensgrupp för myndigheter och organisationer som sysslar med skärgårdsfrågor, och vid detta möte var bland andra Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Vägverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet representerade, liksom Luleå kommun och skärgårdsbor.

Leader-arbetet framåt trots snåriga EU-regler

– De LAG-grupper vi besökt hittills har ett väl fungerande arbete, men genomgående tycker de att det regelverk som omger EU-projekt är alltför krävande. Det säger Carolina Schönbeck, projektledare för Leader+ på Glesbygdsvirket.

Glesbygdsvirket är förvaltningsmyndighet för EU:s gemenskapsinitiativ Leader + i Sverige, och meningen är att alla de tolv LAG-grupper som driver Leader-arbetet i Sverige ska få besök av verket.

De sista dagarna i augusti besöktes Carpe Mare på västkusten, och tidigare i år har In-

Fiskare från öarna berättade om villkoren för fisket i Norrlandsskärgården och de problem som de upplever med lagstiftning och annan reglering av fisket.

Det var första gången Skärgårdsforum träffades så långt norrut och en fantastisk skärgård med vacker och säregen, oexploaterad naturmiljö, visades upp för besökarna – i försommartid när solen aldrig går ner...

Skärgårdsforum sammanträder nästa gång på västkusten i maj 2003.

tryck Hälsingland fått besök. I oktober är det Leader+ Sjuhärad som står på tur.

– LAG-grupperna har kommit en god bit på väg i sitt arbete, säger Carolina Schönbeck, och tillgången på projekt är god för de grupper vi besökt. Likaså tycks trepartnerskapet fungera bra, dvs. att ingen av parterna från offentlig, ideell och privat sektor dominerar över de andra i gruppernas styrelser.

Men överlag klagar man alltså över att de regler som kringgärdar alla EU-projekt kräver alltför mycket tid och resurser att uppfylla.

ORDNINGSVAKTER KOMPLEMENT TILL POLIS I GLESBYGD

I slutet av juli presenterades Polisverksamhetsutredningen. Den del av utredningen som föreslår att särskilda ordningsvakter ska kunna användas för en del uppgifter i polisverksamheten väckte mycket uppmärksamhet.

Glesbygdsvirket, som har medverkat med en expert i utredningen, ser positiva inslag i förslaget.

– Den försämrade polis-tjänsten är ett stort problem, inte minst i glesbygd, och det är bra att utredningen poängterar att det behövs fler poliser, säger Martin Olauzon som är chef för Glesbygdsvirket utvecklingsenhet.

– Som ett komplement till poliser kan i vissa fall den så kallade ordningsvaktsmodellen utnyttjas. Men då handlar det inte bara om ordningsvakter utan även om andra som känner lokala förhållanden väl, till exempel räddningstjänstpersonal och fjällräddare. Dessutom kräver modellen utbildade poliser som för befäl över ”ordningsvakterna”, som inte blir en ersättning för poliser, utan enbart ett komplement.

I utredningen diskuteras också nya regionala polishögskolor och system för att bredda rekryteringen av poliser även geografiskt.

– Rekryteringen av personal kan breddas ur fler aspekter, och en av dem kan vara att man är beredd att jobba i glesbygd, säger Martin Olauzon.

B

FOTO: LENNART JONASSON

Fortsatt lågt valdeltagande i glesbygdskommuner!

I ännu ett val har vi nu sett valdeltagandet sjunka. Endast 79 procent av de röstberättigade i riket valde att utnyttja sin demokratiska rätt att påverka politiken, och i glesbygdskommuner var det ännu färre, endast 75,6 procent.

Skälen till denna utveckling kan och bör diskuteras och analyseras. Glesbygdverket konstaterade redan efter valet 1998 att valdeltagandet i de 23 glesbygdskommunerna var 1,2 procentenheter lägre än i övriga riket. Nu är det ca 3,4 procentenheter lägre än i övriga riket.

BESVIKELSEN STOR

Jag kan se fler förklaringar men tror att besvikelsen bland de två miljoner invånare som bor i landsbygds-sverige är stor över att landsbygdens hjärtefrågor inte gavs utrymme i detta val heller av vare sig partierna eller riksmidia. Undantaget var den debatt om Norrbotten som SVT:s Karavanen inbjöd till. Den kunde vi både ha och mista, om man ser till den nivå som den debatten höll.

Inte heller har vi sett någon stark opinionsbildande organisation verka för landsbygdens hjärtefrågor som infrastruktur och service. Det hade

behövts för att öka intresset för frågorna och därmed också öka valdeltagandet.

Storstadsfokuset har lyfts fram starkt i årets valrörelse, vilket också tycks ha lett till ökat valdeltagande där. Det är bra, men de två miljoner landsbygdsbor som trots och hoppats på annat fokus kan känna sig rejält besvikna vilket kan vara ett skäl till att fler av dessa avstår från att rösta.

GLÄDJANDE SOLIDARITET

Ett glädjande resultat av årets val var emellertid att den av ledningen i Stockholm stad så häftigt debatterade frågan om skatteutjämningen inte ifrågasattes av något parti.

I denna så viktiga fråga för solidaritet mellan våra landsändar finns en fortsatt uppslutning bland alla riksdagspartier, vilket är glädjande och betryggande för framtiden.

De partier som tydligast uppvisar stora regionala skillnader i valresultat är Socialdemokraterna och Centern. Båda har sina högsta valresultat i skogslänen och lägsta i storstäderna. Av det resultatet drar jag slutsatsen att de i ett ökat samarbete kan skapa bättre tillväxtförutsättningar för hela landet.

ENKLARE REGLER FÖR SOPTIPP I GLESBYGD

Reglerna för vad som får läggas på en soptipp och vilka föreskrifter som ska gälla för tipparnas skötsel måste kunna tillämpas olika i glesbygd och i tätbebyggda områden. Det menar Glesbygdverket i ett remissvar till Naturvårdsverkets rapport om deponering av avfall i glesbygd.

Naturvårdsverket har utrett hur EG:s deponeringsdirektiv ska tillämpas i Sverige, och kommer bland annat fram till att det i Sverige är svårt att tillämpa direktivets undantag för deponier (soptippar) i glesbygd. Det är väldigt få områden i Sverige som uppfyller direktivets krav på "glesbebyggelse".

Glesbygdverket håller i remissvaret med om att definitionen är alltför snäv och förordar i stället att man ska kunna ge enskilda dispenser till kommuner i glesbygd. Men då behövs en kartläggning av vilka områden som kan bli aktuella, och kommunerna måste också få information om att länsstyrelserna kan lämna dispens, anser Glesbygdverket.

KONFERENS OM INFLYTTARE

Vilka drivkrafter ligger bakom människors beslut att flytta? Hur kan en kommun bli mer attraktiv för inflyttare? Vilka möjligheter och problem finns när det gäller finansiering av boende på landet? Det är några av de frågeställningar som kommer att tas upp under en inflyttningkonferens som Glesbygdverket arrangerar 28 november 2002 på Arlanda.

Målgrupp för konferensen är i första hand politiker och tjänstemän från landets kommuner. Under dagen kommer exempel att redovisas från kommuner som arbetar aktivt med att öka sin inflyttning.

REDAKTION Birgitta Rhodin, TEL 063-57 67 11
Annika Lidgren, TEL 063-57 67 31

Vill du komma med på vår sändlista, hör av dig till: Gunborg Hägg, TEL 063-57 67 00.

ANSVARIG UTGIVARE Mats Elg

Glesbygdverket
Samuel Permans gata 2, 831 30 Östersund
TEL 063-57 67 00, FAX 063-57 67 99
E-POST info@glesbygdverket.se
WEBBPLATS www.glesbygdverket.se